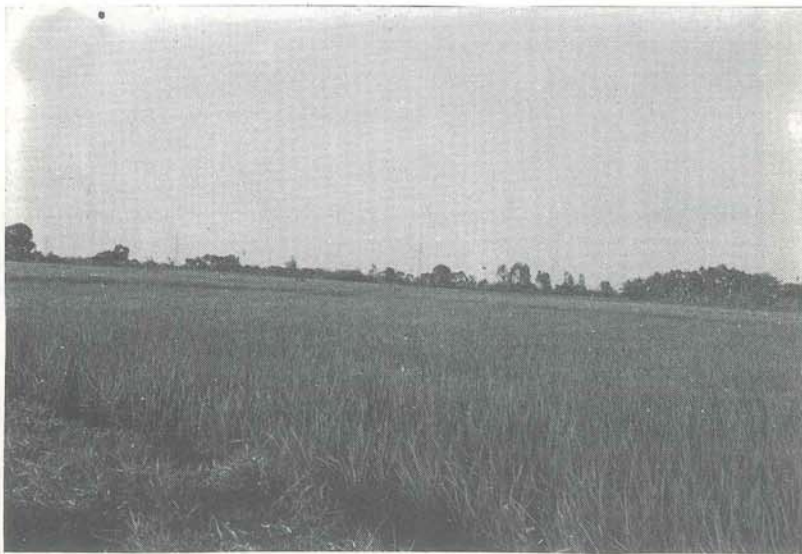

HIỆU QUẢ KINH TẾ CỦA MÔ HÌNH SẢN XUẤT LÚA TÔM, LÚA CÁ CỦA NÔNG HỘ Ở CÁC TỈNH PHÍA NAM

Kỹ sư NGUYỄN TÀI
Công ty nguyên liệu thuốc lá Nam

1. Sơ lược về mô hình và ý nghĩa của mô hình

Hơn 10 năm qua, các hộ nông dân sản xuất lúa đã ứng dụng mô hình sản xuất lúa tôm, lúa cá thay cho mô hình sản xuất độc canh lúa trên đất lúa nước một vụ. Mô hình này ngày càng được phát triển với quy mô diện tích ngày càng tăng, nó phá vỡ thế độc canh sản xuất lúa tạo ra khả năng sử dụng đầy đủ và hợp lý hơn nguồn nước, đất đai và lao động làm tăng thêm sản lượng tôm cá khá lớn cho nền kinh tế.

Mô hình mang lại các ý nghĩa đáng kể như:

- Nuôi tôm, cá trên ruộng lúa tận dụng được phụ phẩm của lúa như tôm, cá sẽ ăn các hạt lúa, bông lúa rơi xuống ruộng, các bông cỏ, giun, ốc, côn trùng hoặc các bã mùn hữu cơ, các loài rong rêu, cỏ nước... đồng thời trong quá trình tìm kiếm thức ăn,

chúng sục bùn làm tốt thêm cho lúa phát triển.

- Bờ đề giữ nước cho tôm cá đồng thời cũng giữ nước cho lúa tạo cho lúa đạt năng suất cao hơn so với ruộng không có bờ bao.

- Trong quá trình trồng lúa, việc bón phân đặc biệt là phân hữu cơ đã tạo ra một lượng thức ăn phong phú về động vật lẫn thực vật, nhất là động vật đáy giàu dinh dưỡng như giun tơ, giáp xác, côn trùng...

- Nuôi tôm cá trên ruộng lúa sẽ làm tăng mức sử dụng lao động thêm 1,5 lần, làm giảm bớt thời gian nông nhàn và lao động thất nghiệp ở nông thôn.

Nuôi tôm cá trên ruộng lúa, buộc người nông dân phải giảm đi một lượng đáng kể thuốc trừ sâu và phân hóa học, điều này không chỉ mang lại ý nghĩa kinh tế tiết kiệm chi phí sản xuất mà còn mang một ý nghĩa lớn đối với môi trường, xã hội.

- Mô hình mang lại một số thu nhập đáng kể cho người nông dân canh tác ruộng lúa chỉ một vụ, và mang lại một lượng lớn cá tôm cho nền kinh tế.

- Về kỹ thuật của mô hình, người nông dân phải đắp một bờ bao xung quanh ruộng để giữ nước bên trong; có trên hai cống hoặc bông ở bờ bao để cho nước vào và thoát nước ra; cống có lưới chắn để ngăn cá dừ vào và cá tôm nuôi bên trong đi ra; bên trong bờ bao có mương bao sâu hơn mặt ruộng để cho cá tôm ở khi cần hạn nước mặt ruộng để phun thuốc trừ sâu cho lúa mà không ảnh hưởng đến cá tôm bên trong ruộng là ruộng trồng lúa cũng là nơi cá thường đi kiếm ăn. Cách thức cho ăn thay đổi theo nhiều hộ gia đình, một số hộ cho ăn với khẩu phần như tằm cám gạo, khoai mì tươi, cá vụn, cua, còng, tép với số lượng khá đầy đủ dẫn đến năng

suất tôm càng khá cao và hiệu quả đạt được khá lớn, ngược lại một số hộ chưa quan tâm cho ăn, cá tôm chỉ ăn thức ăn trong tự nhiên cho nên năng suất kém, hiệu quả thấp. Kỹ thuật chọn giống và mật độ nuôi thay đổi khá lớn giữa các nhóm hộ làm cho hiệu quả kinh tế của chúng chênh lệch khá lớn.

2. Hiệu quả kinh tế của các mô hình

Qua điều tra 92 hộ sản xuất theo mô hình lúa tôm, lúa cá và 21 hộ sản xuất chỉ lúa ở huyện Nhà Bè, Bình Chánh (TP HCM), Cần Giuộc, Cần Đước (Long An) nông trường sông Hậu, một số xã ở Hậu Giang, An Giang, Tiền Giang, chúng tôi tổng kết được các chỉ tiêu kết quả bình quân và các chỉ tiêu hiệu quả kinh tế của các mô hình lúa tôm, lúa cá và lúa theo bảng:

Bảng 1: Hiệu quả kinh tế mô hình sản xuất lúa tôm, lúa cá, lúa của nông hộ cho 1 ha/vụ

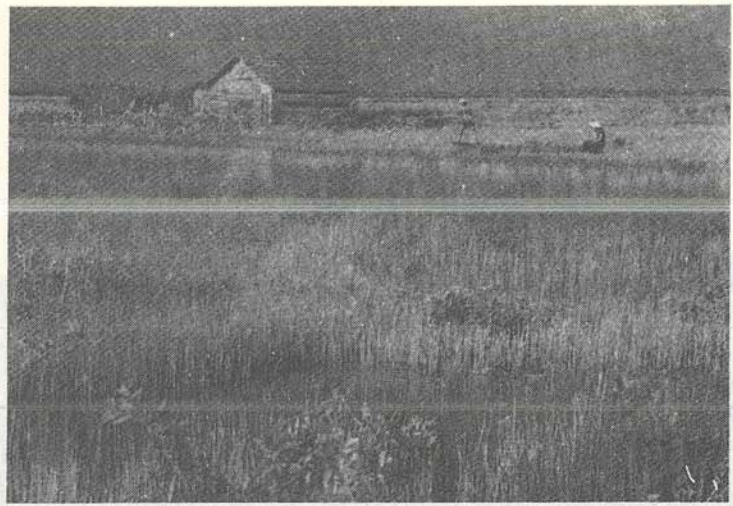
CHỈ TIÊU	Đơn vị tính	MÔ HÌNH		
		Lúa tôm	Lúa cá	Lúa
1. Chi phí đầu tư ban đầu	1.000đ	6.094	6.094	
2. Chi phí sản xuất hàng năm	1.000 đ	11.342	9.144	3.073
3. Sản lượng thu hoạch lúa:				
- Lúa	kg	2.470	2.459	3.252
- Tôm hoặc cá	kg	267	1.900	
4. Tổng giá trị sản lượng	1.000đ	19.518	13.401	3.870
5. Thu nhập	1.000đ	12.297	8.713	2.75
6. Lợi nhuận	1.000đ	8.176	4.257	797
7. Thu nhập/chi phí	lần	1,08	0,95	0,90
8. Lợi nhuận/chi phí	lần	0,72	0,47	0,26
9. Mức lao động huy động	ngày/người	179	163	120
10. Thu nhập/ngày/người lao động	1.000đ/N/N	68,70	53,48	22,00
11. Lợi nhuận/ngày/người lao động	1.000đ/N/N	45,68	26,12	6,64

Qua bảng trên cho chúng ta thấy được:

- Xét về mặt tạo ra sản phẩm cho xã hội, và về mặt tạo ra sinh thái cho môi trường chúng ta có bình quân 1 ha đất nông nghiệp sản xuất theo mô hình lúa tôm cho được 2.470 kg lúa và 267 kg tôm càng, mô hình lúa cá cho được 2.459 kg lúa và 1.900 kg cá các loại, còn mô hình lúa đơn thuần chỉ có 3.252 kg lúa. Như vậy mô hình lúa tôm, lúa cá đã mang lại một kết quả và hiệu quả lớn cho xã hội.

- Xét về mặt lợi ích của hộ nông dân qua chỉ tiêu thu nhập và lợi nhuận cho 1 ha, chúng ta thấy thu nhập của mô hình lúa tôm cao hơn mô hình lúa đơn thuần gấp 5 lần so trong 1 vụ; mô hình lúa cá cao hơn mô hình lúa đơn thuần gấp 3,5 lần. Như vậy hiệu quả kinh tế của hai mô hình lúa tôm, lúa cá có ý nghĩa rất quan trọng đối với đời sống kinh tế của người nông dân sống ở vùng sản xuất lúa 1 vụ và họ thường là những người rất nghèo so với các nông dân vùng lúa 2 hoặc 3 vụ.

- Xét về mức thu hút lao động trên 1 ha đất canh tác, chúng ta thấy mô hình lúa tôm cao hơn gần 1,5 lần

với liều lượng hạn chế, nên môi trường nước bị ô nhiễm rất ít. Qua kết quả điều tra, người nông dân sử dụng phân vô cơ và thuốc trừ sâu ở 3 mô hình với liều lượng cho 1 ha cho 1 vụ như sau:

Bảng 2: Liều lượng phân vô cơ và thuốc trừ sâu sử dụng trong 3 mô hình, tính cho 1 ha/vụ

ĐƠN VỊ TÍNH: Kg

Mô hình	Lúa tôm	Lúa cá	Lúa
1. Phân vô cơ	85,0	78,0	190,0
2. Thuốc trừ sâu	0,7	1,0	3,1

Qua bảng 2 cho chúng ta thấy lượng phân vô cơ đã sử dụng trong mô hình lúa tôm, lúa cá giảm hơn một nửa so với mô hình lúa đơn thuần và liều lượng thuốc trừ sâu giảm trên 3 đến 4 lần tương tự. Như vậy, môi trường sinh thái đã giảm bớt một lượng ô nhiễm đáng kể.

3. Kết luận

Mô hình sản xuất lúa tôm lúa cá đã mang lại một hiệu quả khá cao cho xã hội cũng như người nông dân trực tiếp sản xuất. Hiện nay ngày càng có kinh nghiệm, người nông dân đã cải tiến dần một số kỹ thuật nuôi trồng làm cho hiệu quả càng được nâng cao hơn và tính hiệu quả kinh tế cao của nó đã thu hút số nông dân khác chuyển sang sản xuất ở mô hình này. Tuy nhiên khi tăng lên ở quy mô lớn hơn, nó nảy sinh một số vấn đề cần có sự hỗ trợ của nhà nước như quy hoạch hệ thống dẫn và thoát nước để tránh lây lan bệnh tôm cá từ một hoặc một số hộ sang hộ khác; cơ quan khuyến nông cần phổ biến kỹ thuật nuôi có hiệu quả cho nông dân; Ngân hàng phát triển nông nghiệp cần ưu tiên cho vay vốn để nông dân đắp bờ bao, xây hệ thống cống và mua con giống.